

Status, utfordringer og hjelpespørsmål. Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2030.

Bruk gjerne dette skjemaet som utgangspunkt for diskusjon i tema dere er interesserte i. Dere kan også komme med synspunkter på andre tema dere ønsker å si noe om, som er aktuell for samfunnsutviklingen i Sunndal.

Tema	Status	Utfordring	Hjelpespørsmål
Folketall og demografi-utvikling	<ul style="list-style-type: none"> Nedgang i folketallet Lave fødselstall Færre barn og ungdom Få par i alderen 20-40 Stort mannsoverskudd. Ca 80 kvinner på 100 menn En økende andel eldre i befolkningen Færre bosatte flyktninger 	<ul style="list-style-type: none"> Å opprettholde og skape vekst folketallet i Sunndal Å få flere par i alderen 20-40 år til å bosette seg i Sunndal Å få flere jenter til å bosette seg i Sunndal / flytte tilbake Jobbmarkedet er preget av ensidig industri og mangel på kompetansesarbeidsplasser. Viktig å skape flere, varierte og attraktive arbeidsplasser. Strukturen i arbeidsmarkedet setter begrensninger for familier som ellers kunne tenke seg å flytte hit. Tilgang til lærlingeplasser kan være en utfordring som igjen kan gi mulighet til å påvirke hvor ungdommen velger å bo. Det blir en utfordring å fortsatt drive så godt kvalifiseringsarbeid at kommunen fortsatt vil bli tildelt bosetting av flyktninger. Andelen eldre i befolkningen vil øke og gi utfordringer i bl.a eldreomsorgen ift. økonomi og rekruttering av kompetanse. Økende andel eldre i befolkningen vil også gi færre yrkesaktive i jobb og som betaler skatt 	<ul style="list-style-type: none"> Hva gjør en kommune attraktiv? Er det ulike ting i ulike livsfaser? For barn, ungdom, voksne, eldre Hva skal til for at flere skal velge å bo i Sunndal? Omdømmebygging. Hvordan bør vi jobbe med dette? Forslag? Kan de eldre ses som en ressurs? Hvordan kan denne ressursen brukes til det beste for både individet og samfunnet? Hvordan legge til rette for en god alderdom? Hva skal til for at flere jenter skal velge å bo i Sunndal? Tiltak? Hva skal til for at bosatte flyktninger velger å bo i Sunndal etter at introduksjons-programmet er ferdig? Hvordan kan kommunen legge til rette for at flere skal være i jobb, og i fulle stillinger?
Region og kommune-samarbeid	<ul style="list-style-type: none"> Sunndal er et senter for regionen når det gjelder arbeidsplasser, med høy innpendling. 	<ul style="list-style-type: none"> Kommunen må søke samarbeid om flere oppgaver enn tidligere. Sunndal ønsker å være en pådriver i slike interkommunale samarbeid 	<ul style="list-style-type: none"> Hvilke oppgaver kan/ bør kommunen samarbeide med andre kommuner om?

	<ul style="list-style-type: none"> • Sunndal står alene etter kommunereformen, og blir liten til å løse alle oppgavene alene • Sunndal er et handelssentrum med høy omsetning i detaljvarehandelen 	<ul style="list-style-type: none"> • Er Sunndalsøra stor nok til å kunne tiltrekke seg næringsliv og yngre, velutdanna personer? • Å styrke og skape flere regionsenterfunksjoner blir sentrale utfordringer i planperioden (videregående, distriktsmedisinsk senter, ++) • Videreutvikle sentrum på Sunndalsøra og legge til rette for levende bygder er viktig mtp tilflytting, utvikling av næringslivet, trivsel, og folkehelse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan skal vi videreutvikle sentrum på Sunndalsøra og legge til rette for levende bygder? Hva/ hvordan • Hva kan gjøres for å styrke Sunndal videregående skole? • Hva skal til for at flere skal velge Sunndal Videregående skole?
Verdi-skaping og næringsliv	<ul style="list-style-type: none"> • Sunndal er en av de kommunene på Nordmøre med størst vekst i sysselsettingen og arbeidsplassdekning (i 2018: 110,8). • Stor innpendling til kommunen • Godt handelstilbud, men økende konkurranse fra netthandel og handelslekkasje • Sunndal har et stort potensiale for vekst knyttet til turisme • Sunndal har et aktivt landbruk som er viktig for bl.a bosetting, sysselsetting, kulturlandskap samt andre viktige ringvirkninger. • Sunndal har mange bosatte flyktninger over 24 år (med voksenrett), som ønsker studieplass på Sunndal videregående. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utfordringen er å opprettholde og øke sysselsettingen. • Skape flere, varierte og attraktive arbeidsplasser • Å kunne tilby nok lærlingeplasser • Videreutvikle Su-Su-samarbeidet på ulike områder og i tillegg utvikle flere gode samarbeid både med andre kommuner og annet næringsliv for å stimulere til nye arbeidsplasser • Utfordring å få folk til å handle lokalt og slik hindre nedbygging av handelstilbudet • Det er en utfordring å få utnyttet potensialet i turisme og næring i større grad enn tidligere • Det er en utfordring å sikre bosatte voksne flyktninger med voksenrett mulighet til skoleplass for å fullføre videregående skole på Sunndalsøra (nå: gjennom avtale med fylket om finansiering). Viktig for integrering, sysselsetting og styrking av skolen med tanke på å beholde linjevalg og arbeidsplasser 	<ul style="list-style-type: none"> • Hva skal til for å utvikle flere, varierte og attraktive arbeidsplasser? • Hvordan kan Sunndal kommune legge til rette for økt attraksjonsutvikling, markedsføring og tilgjengelighet knyttet til turisme? • Hvilken tilrettelegging må Sunndal Kommune bidra med for å beholde en aktiv landbruksnæring? • Hva skal til for å få flere til å handle lokalt?
Energi	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen er en kraftkommune som både forbruker og produserer kraft. Det er kapasitet til å bygge ut mer enn det som er. Kommunestyret vedtok i 2013 å 	<ul style="list-style-type: none"> • NVE påpeker at strømforbruket på landsbasis vil øke fram mot 2020. En utfordring er å ta stilling til om det skal bygges ut mer? Og / eller hvordan forbruket eventuelt kan reduseres? 	<ul style="list-style-type: none"> • Miljøtiltak? • Hvordan kan Sunndal kommune legge til rette for energisparing både på individnivå, og i samfunnet generelt?

	<p>tilrettelegge for videre utbygging av vannkraft</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kollektivtrafikk utenom skoleskys har begrenset omfang. Kollektive transportmåter er energisparende og derfor ønskelig. • Sunndal Energi har fjernvarmeanlegg basert på overskuddsvarme fra Hydro 	<ul style="list-style-type: none"> • Kollektive transportmåter er energisparende og derfor ønskelig. Det er en utfordring å få flere til å reise kollektivt, spesielt når avgangene er så få. • En utfordring i kommende år er å kanskje kunne utnytte fjernvarmeanlegget i større grad, og på nye områder. 	
<p>Samferdsel og Infrastruktur</p> <p>(f.eks. kjøre-, gang- og sykkelveger, kollektivnett, parkering, vann- og avløpsanlegg)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rv70 har hatt for dårlig standard, men utbedres på flere steder i disse dager (Meisingset-Tingvoll, og planer for Elverhøy bru og kryss er lagt) • Todalsfjordprosjektet med fergefri vei mellom Sunndal og Surnadal har forventet byggestart 2024 • Sundal har et godt utbygget gang- og sykkelveinett, og det oppfordres til å sykle mer. • Det er få bussavganger og de fleste personreiser skjer derfor med privatbil. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gråura med flere steinras i det siste året • Å arbeide videre med forbedringer og øke standarden på veiene i området er viktig. • Å få på plass Todalsfjordprosjektet med fergefri vei mellom Sunndal og Surnadal har vært en lang prosess. Å få realisert dette er svært sentralt i årene som kommer. • En utfordring i kommende år er å fortsette utbygginga av sykkelveier og utvide sykkelveinettet. • Det ligger også en utfordring i å få flere til å bruke sykkel oftere og mer. • Skal flere reise kollektivt, ligger det en utfordring i å klare å opprette flere avganger for bussene. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hva er det som gjør at vi ikke sykler? Hva skal til for at vi skal sykle mer? • Hva skal til for at flere skal velge å reise kollektivt? Kan kollektivtransporten organiseres annerledes? Alternativ kollektivtransport?
<p>Natur og verneområder</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 67% av kommunen er vernet. • Sunndal kommune har vært nasjonalparkkommune siden 2008. For å beholde status og ev. få godkjent Gjøra som nasjonalparklandsby er det gitt visse kriterier som må oppfylles. 	<ul style="list-style-type: none"> • En utfordring er å aktivt markedsføre og bruke verneområdene som den attraksjonen de er, og legge til rette for næringsutvikling i randsonene rundt verneområdene. • Å ta vare på kulturminner 	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan bruke verneområdene som den attraksjonen de er, og legge til rette for næringsutvikling i randsonene rundt verneområdene. • Hvordan kan Sunndal kommune bidra for å opprettholde aktiv drift og skjøtsel av kulturlandskapet?

	<ul style="list-style-type: none"> • Mye av naturen og landskapet i Sunndal har lang historie og gamle tradisjoner. For å kunne ta vare på dette er en avhengig av gårdsbruk i aktiv drift. • Elvene i Driva-regionen skal behandles pga. lakseparasitt. Dette er et krevende prosjekt for elveiere, reiselivsbedrifter og hele lokalsamfunnet. 	<ul style="list-style-type: none"> • At det stadig blir færre gårdsbruk i aktiv drift og nedgang i dyreholdet er en utfordring for skjøtsel av kulturlandskapet. • Det er ønskelig å få gjennomført behandling av Driva-vassdraget på en best mulig måte for alle parter. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kulturlandskap/biologisk mangfold – hvordan ta vare på/pleie osv.? • Hvordan ta vare på kulturminnene og overføre kunnskap om dem?
Folkehelse, livskvalitet og oppvekstmiljø	<ul style="list-style-type: none"> • Folkehelse i Sunndal er som landet for øvrig, det er livsstilssykdommer, overvekt blant barn og unge, økende andel eldre, forholdsvis stort alkoholforbruk blant unge, ensomhet (nesten 50% bor alene) og en stor del av innbyggerne går i skift- og turnusarbeid mm. • Vi får etter hvert en stor andel eldre i befolkningen • Stort sett god tilgang på barnehageplasser og Sfo. Noen barn i barnehagekø i dag, men det snakkes om å utvide Hoelsand barnehage. 1 barnehageopptak i året. • Kulturlivet og idretten står sterkt, og frivillige organisasjoner er viktige i dette arbeidet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Folkehelsearbeid er en utfordring i alt vi gjør. Loven pålegger oss dette. • Å legge til rette for god livskvalitet for alle aldersgrupper. • Å skape gode møteplasser for ulike aldersgrupper (barn, unge, ungdom, voksne, gamle). • Færre barn og lavere innbyggertall gir reduserte inntekter og kan påvirke fremtidig tjenestetilbud. Dette gjelder også skolen og ressurser der. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan kan kommunen tilrettelegge for å forebygge livsstilssykdommer, overvekt blant barn og unge, et stort alkoholforbruk blant unge og ensomhet? • Hva kan gjøres for at eldre har god livskvalitet og en god alderdom? Velferdsteknologi, aktivitet/ treningstilbud, trivsel, trygghet, møteplasser • Eldre kan ses som en ressurs. Hvordan kan denne ressursen brukes til det beste for både individet og samfunnet? Forslag? • Hvilke møteplasser savnes? Har vi bruk for? Trenger vi flere av? For hvem? Hvor? • Er oppvekstvilkårene til barn og unge gode nok? F.eks: Barnehage, skole, sfo, barnevern, muligheter til friluftsliv, aktiviteter, møteplasser, venner og trygt nærmiljø.....

Kommunen som organisasjon	<ul style="list-style-type: none"> ● Kommunebarometeret 2017: basert på nøkkeltallene alene var Sunndal på 98. plass, men justert for inntektsnivå er Sunndal på 24. plass. ● Kommunen har ca. 800 ansatte og de ansatte er den viktigste ressursen. ● Kommunen har hatt et forholdsvis lavt sykefravær (6,8% i 2017) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kommunebarometeret. Kommunen har som mål å være blant de 25 % beste kommunene, (blant de 107 beste). Er dette ambisiøst nok? ● Utfordringer fremover er å holde på arbeidskraften gjennom å være en attraktiv arbeidsgiver. Fokus på god ledelse (faglig og mellommenneskelig) og godt arbeidsmiljø er sentralt. ● Sykefraværet følges nøye, kommunen har en ambisjon om et sykefravær under 5,5% 	<ul style="list-style-type: none"> ● Hva kan bli bedre? Hvordan?
Samfunns-sikkerhet, beredskap og klima	<ul style="list-style-type: none"> ● Klimaet er i endring, og Sunndal med sin ville og vakre natur er særlig eksponert for flom, stein og snøras og kraftig vind. ● I det daglige kan samfunnssikkerhet også handle om trygge skoleveier, tilrettelegging for funksjonshemmede, brannberedskap og lignende. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Flom og skred kan opptre hyppigere og på steder som ikke tidligere har vært utsatt. Dette må tas hensyn til i planlegging og beredskap. ● I det daglige kan samfunnssikkerhet også handle om trygge skoleveier, tilrettelegging for funksjonshemmede, brannberedskap og lignende. Dette må vurderes fortløpende. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Hvordan kan Sunndal kommune ivareta sikkerhet og beredskap på en enda bedre måte? ● Hvordan forebygge risiko for innbyggernes helse og materielle verdier, både ift større hendelser, ulykker og konsekvensene av de klimaendringene vi står overfor? ● Opplevs nærmiljøet ditt trygt? Hvorfor?/hvorfor ikke?